

ГЕНЕАЛОГІЧНІ ТА ІСТОРИЧНІ НОТАТКИ БУНЧУКОВОГО ТОВАРИША І.І. ЗАБІЛИ

Незважаючи на високий рівень розвитку друкарської справи в Україні, її населення, в першу чергу освічені кола, постійно відчували літературний голод. Це спонукало багатьох задовольняти свій попит продукуванням рукописної книги, яка часто-густо набувала вигляду своєрідної енциклопедії, а відтак відображала “рівень історичної свідомості та загальної культури українського суспільства тієї доби, світогляду та ментальності його освічених представників”.¹ З огляду на цю тезу ми і підготували даний матеріал. Автор нотаток Іван Іванович Забіла - типовий представник освіченої української шляхти: отримав найкращу на той час вищу освіту у Києво-Могилянській академії, був знатним військовим товаришем, хорунжим генеральним артилерії, бунчуковим товаришем, володарем кількох сіл, мав тісні родинні зв'язки з відомими українськими можновладцями, цікавився політикою, історією, генеалогією (поряд з Я. Марковичем² його можна назвати першим з українських дослідників генеалогії).

Запропоновані нотатки вміщені у першій з трьох книг (інв. № Ал 14) і упорядковані І. І. Забілою протягом 40-х-50-х рр. XVIII ст. При передачі тексту збережені мовні та стилістичні особливості, титла розкриті у квадратних дужках, у кінці додані необхідні коментарі, указані аркуші, на яких розміщені нотатки.

Портрети українських гетьманів з книги Івана Забіли (інв. № Ал 14)

Портрет Венжика
Хмельницького
(фактично Іван
Скоропадський)

Портрет Петра
Конашевича-
Сагайдачного
(фактично Іван
Скоропадський)

Портрет
Данила
Апостола

Портрет Юрія
Хмельницького
(перемальований
з портрета Івана
Скоропадського)

Портрет Івана
Скоропадського

1 Коваленко О., Ситий І. З історії української рукописної книги та історичної думки XVIII ст. // Сіверянський літопис. - Чернігів, 1998. - № 2. - С. 96-99.

2 Лукомский В. К., Модзалевский В. Л. Малороссийский гербовник. - К., 1993. - С. XIV, Ситий І. Книги Забіл (1671-1745) // Сіверянський літопис. - Чернігів, 1999. - № 1. - С. 117.

арк. 54

1. Петр Забіла Михайлович обозний енералний жил лет сто девят, престалися вовсяком х[рис]тиянском погребѣ в обители.¹

2. Иван син убит под Чигирином.² Дочь его отдана за Константия бунчучного енералного.³ Пани Чернишева и Дяковская.

3. Тарас син сотник борзенский жил лета 80 погребен добром житии.⁴ Син именем тим Тарас сотн[и]к Борзенский живе лет 70 скончался в бозе.⁵

4. Михайло син Тарасов жил лет 60 судия енералний в добром состоянии получил милосц височайшюя году 745. На правление бил лет 20 за Данила гетмана.⁶

5. Тарасович брат пана судии енералного Юрий сотник Борзенский жит раде[те]лно, скончася в мири, живе лет 60.⁷

6. Сини его Юрия Иван, Юрий б[лаго]п[о]лучно жили, умерли у покою сотниками баришполскими, жили лет 50.⁸

7. Сини пана судии: Василий в канцелярии енералной бил пред лицом государевом, син Пантелеймон сотник борзенский, Иван син в Коропи сотником.⁹

арк. 54^{зв}

1. Полковник Нежинский Стефан Забила зоставал на чину довольно служил милост височайшюу равенством гетману за що отруен по ненависти.¹⁰

2. Сини его Василий, Стефан, Семен пожилы лет 50 вс[я]кому в добром житии. Семен жени ради лишен синув имения маетности: жена [деток] [...]ме.¹¹

3. Васил Забила хорунжий енералний син старого Забили тоже благополучно служил раделно умре упоко[ю] году 1690.¹²

4. Сини его Данило Забела Иван довольно жили беспокойно трудностно 50 лет недаючи людям упокою позовами.¹³

5. Данили Забили сини Иван, Петро, Семен, Данило, Васил от плода древа рожеден[и] горестного порождени [все] к разорению.¹⁴

арк. 45^{зв}

1. Генерал Ягозинский полской породы Первого верний служител Первого императо[ра] получил милосц височайшюу довольно жил бл[а]гополучно з домом поживе лета доволне спокойне умре.¹⁵

2. Генерал Понятовский полской корони у короля шведского зоставал адютанто[м] по умертвии короля в корони полской за верноц сенатором от короля Саса Августа полского жил довольно радетелно и в сина королевского вишше всех жил.¹⁶

3. Розумовский Малороссии знатний козак в двору монаршом генералом-аншефтом пожалован и камергером первешим за верноц его пожалован Меншикова отчинами, Батуриной и графством.¹⁷

4. Брат родной Розумовского пожалован милостию височайшою. Матка его графинею и сестра графинями его родние зятя его бунчуковими товаришами, маетности надани.¹⁸

1. Гетман Бруховецкий немалое разорение починил смертию казнил старшину и людей погубил за що убит от войска под Гадячом и положен в це[р]кви Б[о]гоя[в]ления.¹⁹

2. Гетман Самойлович за вину взят в силку за сина своего Григория полковника черниговского которому в Севску казнено голову отрубано и на шпен положено.²⁰

3. Дорошенко разорил Украину людей погубил поддавшие туркам потом и сам по[...]рился и жил в Соснице и жил по смерт з родом своим на Москве.²¹

4. Виговский и Мазепа зменили погубили Украину и сами память потеряли людей и старшину разорили де[...] веема мало хто остался.²²

5. Менщиков, з нищих родом принят в двор государев, княз разорител Украины главный бил мало ни пропали, келейно т[...] за противност Второму императору послан в силку в Сибир з женою умре.²³

6. Бирон Курлянский жител герцоха служител, простого рода взят в служители, потом получил милосц високою, принят в камергери и радел делами многими, погубил сенаторов ради имения и регентом поставлен. Украину разорил.

ПРИМІТКИ:

¹ П. М. Забіла (1580-1689) - генеральний обозний (1669-1685), похований у Рихлівському монастирі.

² П. Забіла - син П. Забіли від 1-го шлюбу, убитий під Чигирином у 1678 р.

³ К. І. Голуб - генеральний бунчужний (1678-1687).

⁴ Т. П. Забіла - борзеньський сотник (1669-1672).

⁵ Т. Т. Забіла - борзеньський сотник (1690-1709), знатний військовий товариш (1713).

⁶ М. Т. Забіла-генеральний суддя (1729-1739). Помер бл. 1740 (?), імовірно, "745" рік помилково указаний І. І. Забілою, мабуть, треба "1737", коли М. Т. Забілі царем були пожалувані маєтності. Д. Апостол - гетьман (1727-1734).

⁷ Ю. Т. Забіла - борзеньський сотник (1690), ніжинський полковий хорунжий (1695, 1702).

⁸ І. Ю. Забіла - бориспільський сотник (1716-1719), володів млином ум. Мрин нар. Остер (до 1730 р.). Ю. Ю. Забіла - бориспільський сотник (між 1741-1752).

⁹ П. М. Забіла - борзеньський сотник (1729-1760).

І. М. Забіла - коропський сотник (1740-1760).

В. М. Забіла – військовий канцелярист (1723).

¹⁰ С. П. Забіла - ніжинський полковник (1687-1694).

¹¹ В. С. Забіла - володів с. Кинашівкою та млином на р. Кропивні в с. Пашківці.

Ст. С. Забіла - бунчуковий товариш (1725-1736).

С. С. Забіла - один з мазепинців, за зв'язок з Мазепою втратив сс. Клишкита Чаплівку 25.9.1709, його дружина Ганна Ів. Мирович, донька переяславського полковника, разом з братами пішла за Мазепою в Туреччину, жила в Бендерах, там одружилась зі шведським королівським маршалом Лимонтом та виїхала до Стокгольма.

¹² В. П. Забіла - борзеньський сотник (1680, 1683), генеральний хорунжий (1687), на відміну від І.І. Забіли, В. Л. Модзалевський указує, що В. П. Забіла помер у татарському полоні.

¹³ Д. В. Забіла - бунчуковий товариш (1735), писав доноси до Москви на Мазепу та Скоропадського, автор записки про реформу суспільного ладу України, помер після 1738 р.

І. В. Забіла - володів с. Сухинкою (Сухиня) Бобровицької сотні, млином, двором у Козельці, мешкав в с. Рудкові (Рудьківка) (1732).

¹⁴ І. Д. Забіла - бунчуковий товариш (1727-1747), помер після 1781 р.

П. Д. Забіла - бунчуковий товариш (1747).

С. Д. Забіла - військовий канцелярист (1755), військовий товариш у відставці (1766), помер після 1781 р.

Д. Д. Забіла - бунчуковий товариш (1737).

В. Д. Забіла - бунчуковий товариш (1755).

¹⁵ Павло Іванович Ягужинський (1683-1736) - граф з 1725 р., з 1726 - генерал, 1732-1735 - посол у Берліні, 1735-1736 - кабінет-міністр.

Петро I - російський імператор з 1721 р.

¹⁶ Станіслав Понятовський (1676-1762) - каштелян краківський, прибічник шведського короля Карла XII, учасник Полтавської битви (1709), потім - на службі у польських королів Августа II та Августа III, автор "Нотаток польського шляхтича на історію Карла XII пана Вольтера" (1741). Його син Станіслав-Август був обраний останнім польським королем (1764, зрікся престолу 25.XI.1795).

¹⁷ Розумовський Кирило (1728-1803) - останній гетьман України, з 1744 - граф, з 1745 - камергер, з 1746 - президент Російської академії наук, з 1750 по 1764 - гетьман.

¹⁸ Розумовський Олексій (1709-1771) - фаворит російської імператриці Єлизавети II, з 1756 - фельдмаршал.

Розумовська Наталка - з 1744 - графиня, померла 12.9.1762 в Козельці.

Розумовська Агафія - померла після 1768, одружена з Власом Будлянським, бунчуковим товаришем з 1742р.

Розумовська Віра - одружена з київським полковником Єфимом Д араганом (1751-1762), бунчуковим товаришем (1747-1751).

Розумовська Ганна - одружена (з 1739) з Осипом Закревським (Бабарикою) - київським полковником осавулом (1744-1754), генеральним бунчужним (1762), генеральним обозним у відставці (1763).

¹⁹ Брюховецький Іван - гетьман (1663-1668), страчений 7.6.1668 на Сербинському полі поблизу Диканьки, похований у соборній церкві Гадяча.

²⁰ Самойлович Іван - гетьман (1672-1687), 1687-1690 у тобольському засланні, де й помер.

Самойлович Григорій - чернігівський полковник (1685-1687), наказний гетьман (1687), страчений 11.11.1687.

²¹ Дорошенко Петро - гетьман (1666-1676), з листопада 1676 живе у Сосниці, з березня 1677 - у Москві, 1679-1682 - воєвода у Вятці, похований 9.11.1698 у с. Ярополча Волоколамського повіту Московської губернії.

²² Виговський Іван-гетьман (1657-1659).

Мазепа І ван - гетьман (1687-1709).

²³ Меншиков О. Д. (1673-1729) - російський державний діяч, князь, генерал-фельдмаршал, з 1728 - на засланні у Березові.

Петро II - російський імператор(1727-1730).

²⁴ Бірон Е. (1690-1772) - російський державний діяч, фаворит Анни Іванівни, герцог Курляндський (1737), регент (1740).

